

BUDA - PESTA
12 Decembro st. v.
24 Decembro st. n.

Va esî duminec'a.
Redact.: strad'a Havas nr. 1.

Nr. 50

ANULU XII.
1876.

Premiulu pe unu anu 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$ de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru România 2 galbeni.

Premiulu femeilor romane.

Din caus'a unoru pedece inevitabile, nu mai acumă viñimu sè raportàmu despre lucrările concurse la premiulu de 10 galbeni, anunçiatu din partea nostra pentru cea mai buna novela originala.

Comissiunea criticatória si de asta-data fu compusa din dnii At. M. Marienescu, Elia Traila si redactorulu acestei foi.

Esaminandu tóte opurile concursuale, comissiunea a primitu parerea dlui E. Traila, caruia éta i si predàmu cuventulu :

R e c e n s i u n e

a supra noveleloru, cari au concursu pentru „Premiulu femeilor romane“, escrisu de a trei'a óra.

Operatele incuse la timpulu seu sunt urmatóriele :

1. „Fetulu codrilor“ , fara motto.
2. „Padurén'a“ , cu motto :

De mi-i lasá dumnea ta,
Sè te bata Precista;
De te-oiu lasá, bade, eu,
Sè me bata Dumnedieu!

3. „Sfîrsitulu lui Despotu voda“ , cu motto : „Moldov'a erá tiér'a eroiloru si Sucéva erá capital'a Moldovei.“

4. „Domnulu Tudoru“ , cu motto : „Amoru si patria.“

Candu amu pronunciatiu verdictulu nos-

tru a supra noveleloru incuse in rîndulu trecutu, dupa ce facusemu si óresi-cari indegetari la defectele, pe cari le-amu observatu intr'insele, credeam a ajunge cu de asta-data intr'o positiune mai placuta de a presintá onoratului publicu unu opu, fatia cu sterilitatea productelor nôstre literarie de si nu perfectu, celu putinu câtu de câtu demnu de lectura; — dara amagirea ni-a fostu mare, vedindu, că nici cu asta data, pe langa tóta indulginti'a ce ni-amu propus, dintre cele 4 operate submise censurării nôstre, nu s'a aflatu nici unulu, care sè fia impreunatu reerintiele unei novele demne de premiatu, ba chiaru — fara corectiuni in limba preste totu si in materia iezi colé — nici de publicatu.

Cu mare parere de reu o pronunciàmu acésta, a priori; si de si nu este regula la astfelu de casuri a motivá specialu parerea enunciata, comisiunea totusi nu pote intrelasá din intentiune a indereptá, sè nu espuna pe scurtu si deschisu motivele sale, enumerandu defectele mai de frunte ale operelor, fara a retacé acea ce s'a aflatu bunu si frumosu in aceste lucrări.

Lasàmu dara sè urmeze fabulele fia-carui opu si apoi parerea a supra loru.

I.

Fetulu codrilor, unu hotiu din codri si povestesce biografi'a sa si incepe:... „Lume,

lume! Barem sè potu *tinti* si io in tainele tale. Hei, pentru ce nu-su si io óre carturariu (?), ca sè sciu invertí róta pe osi'a ta, si atunci, dieu, nu m'asiu vedé rostogolitu pe campulu teu cá si lupulu in dög'a de móre... Sermana lume!... taci te rogu, nu tremurá, m'am smintitu, n'am io eu tine nici o tréba, numai cu ómenii cei rei“...

„Dómne nu bate lumea,
Numai ómenii din ea.“

... „Tu luna! stai si nu fugí... pana mi-voiu povestí viéti'a (sic). — Ómeni buni! fost' ati voi in tiér'a Selagiului — ... hei! Dieu ti-vine sè te d'amaresci, candu vedi raiulu est'a din flori. — Apoi éra Catrin'a cea dalba... lelitia, lelitia tu me mai omori!... Catrin'a trebue sè-mi fia dragutia si trebue sè fia a mea. ... Catrinc'a atunci erá fetisióra si n'avea nici unu inelu pe degetu... Io aveam unulu... Odata — n'oiu uitá in veci — candu m'am intorsu a casa, m'am intorsu fara elu... Mam'a mea cu o falca 'n ceriu, cu un'a 'n pamentu — se sculà si me blastemà pentru inelu. Eram acusi sè facu sè-i tréca de doru si sè nu-i turue gur'a cá la o móra ... (!)

„— Vai tu ciufule, — mi-strigara toti — dóra voiesci sè nepustesci cas'a mea cu veniture... .

„Pana acum'a naintea mamei mele eram tare dragu... mi-descantá cu dulce:

„Cici lic'a, lic'a...
Nu ti-a fi nimica.“

Tata mio:

Cici lacu, lacu...
Nu ti-a fi nici dracu...“

Credemu, că amu citatu destule, pentru că sè-si póta formá lectorii idea despre valórea acestui opu. Fetulu codriloru se duce de la parinti in satulu Catrinei, ací se pune pecurariu la oile domnesci; intr'o nópte ucide fetiorulu bireului, pentru că acest'a a venit u la elu sè-i céra pe Catrin'a (!), i sépa o borta si luingrópa, — canii lui inse lu-desgrópa, faptulu i se descopere, elu fuge, se baga 'n catane, candu a ajunsu la mesura, catra elu strigara mai antâiu „rictai.“ Dupa trei ani i detera si de ací drumulu, se intórse in satulu Catrinei, chiar candu acést'a tienea cununi'a cu altulu, elu a apucatu pistolulu, l'a pusu la anim'a ei... „am datu cu elu focu... brr! si ea a cadiutu mórtă“... éra elu „a datu drumu de-a dêrlogulu catra codri.“

„De atunci — continua — n'am mai vediutu eu numai ceriulu si campulu celu tufisius (!)...

si betranu acuma.. Remani cu Ddieu lume!!“. „In Selagiu pomenescu cu spaima pe Nitiulu codriloru... si mai spunu, că-lu vedu nóptea cum ambla, invietu cá stafile.“ —

Va sè dica autoriulu a produsu unu lucher fórté slabu. Noi estraseramu cuprinsulu, ca sè se „pomenésca cu spaima“ inaintea acelor'a, cari cu pregeatiri atâtu de putîne cutéza sè scria o novela. Nu voimu sè ne folosim de o sentintia a supra opului si a autoriului ei, ci i dàmu sfatulu sè invetie mai bine limb'a, sè cetésca si studieze inca multu, sè invetie gustu, — apoi sè se apuce de lucruri cu unu semburu moralu, éra nu de trivialităti óble si fantasmagorie; — si inca multu timpu sè abdica de ambitiunnea a-si vedé numele tiparitu.

Este superfluu a mai dice alta ceva, de cătu, că e dauna pentru timpulu ce l'amu perdu.

II.

„Padurén'a“ este o naratiune poetica, cu fantasmagoria la inceputu, idila la midilociu, apoi cât'a tragedia si in urma éra fantasmagoria.

Ni se canta in versuri iambice:

Óreundeva se arata pecurariloru adeseori in puterea noptii o neluca frumósa in haine femeiesci, care suspina jalnicu si plange — „incâtu de jale muntii aprópe-su de-a se frange.“ —

De multu — de multu intr'o casutia pe unu vîrfu de munte locuiá o parechia tinera, venatoriulu Padurénu cu soci'a sa frumósa; — acésta parechia se iubiá peste mesura. — Intr'o séra inse petrunde la ei din vale unu glasu, că Daci'a e atacata de Romani. Daculu Padurénu racnesce (!): „Dusmanulu e in tiéra!“... si iute si-inceinge buzduganulu, — conjura muierea sè-i fia credintiúsa, că pana 'n tómna va retorná, — incaleca apoi murguitulu si pléca in batalia.

„Ordele sangióse“ (!) de Daci si de Romani se lupta crânceniu.

Sórele „aude glasulu grozavu de batalia“ „zaresce campulu luptei — si prevestesce „cu gelire perirea Daciloru; — apoi mergêndu mai departe „elu vede cu mirare“ pe o culme nalta pe Padurén'a si s'aprinde, si arde mai ferbinte, privindu la gingasi'a minune.“

Nevést'a jună afla, că a trecutu terminulu pusu de barbatulu ei spre retornare, e fórté nefericita si ardiendu de doru incepe a-si deplange cantandu singuretatea.

De odata

„O trista melodia resuna peste plaiu,
Încătu de gele-i muntii și vaile suspina.“
Unu june si-canta suferintiele de amoru :

„... de peste munte
Venira órde crunte (Romanii ?)
Si turm'a mi-au predatu,
Ér dall'a mandrulitia
Cu-unu zimbru pe guritia
S'a dusu si m'a lasatu!...“

Padurén'a doritoria i respunde :
Ca 'n dì de primavéra, candu tainicu prin valcele,
Se 'nganu cu jale dóue duiose turturele :“

„Aveam odinióra
O scumpa floriora (?)!
Unu angeru cu blandu graiu (!)
...
S'a dusu si m'a lasatu...“

Abia nevést'a dalba si-finesce cantecul si
unu june că unu angeru apare suspinandu...

Nevést'a — un'a dóue — si-uita de bar-
batu si de juramentu!

Sórele vediendu si ast'a, s'a aprinsu totu
mai tare, câtu aruncá vapài a supra lumii.
Amantii seapa din vedere „prin umbre recoró-
se“, — ér sórele privesce érasi cu jale la cam-
pulu bataliei si apoi se ascunde; — „apoi in
departare pe o culme — că altu sóre — apare
lun'a plina voiòsa zimbitória;“ pe ea inca o
petrunde la vederea „campíiloru lumesci o
trista duiosia“, nu pentru perirea Daciloru, ci
pentru „unu sufletu duiosu fara odina, ce jal-
nicu ratecesce prin căi intunecate“, — Padu-
rénu intorna de la lupta, strabate codrii, cu
doru alergandu la amorulu seu.

„Éra ór'a fiorósa“ candu Padurénu ajunse
spre vîrfulu unei stanci, unde zaresce dóue
umbre cu focu imbratisiate „nevést'a dragala-
sia si tinerulu pastoriu.“ — Nevést'a de odata
e cuprinса de spaima. „Vai! ét'o colo 'n vale!
hah! éta-o că vine!“ „O umbra fiorósa.“ — In-
sedar o mulcomesce pastoriu cu dulci vorbe
de amoru. Bine vorb'a n'a gatatu, si inaintea
loru resare „barbatulu jalnicu... voiniculu
Padurénu!“... Nevést'a stă „tremuranda cu
sufletu plangatoriu“,

„Pastoriulu ér prin desulu codrimii adormite
Fugea patrunsu de spaima spre vâile profunde,
De crunt'a vijelie dorindu a se ascunde!“

inse „abia tri pasi pasiesce“ si Padurénu lu-tres-
nesce cu buzdnganulu, si cadavrulu se rosto-
golesce in cascatur'a prepastiei... Padurénu
lamenta dupa fericirea perduta, si-mustra apoi
nevést'a si o blastema; in urma se arunca si
elu in prepastia; éra nevést'a blastema sórtea
si — lumea, apoi se arunca si ea in pre-
pastia.

La catastrof'a acést'a se redica unu ventu
groatavu prin codri,

„Padurea trista gême, cuprinса de fiori,
Stelutile si lun'a s'ascundu cu gróza 'n nori.“

De-atunci si pana adi

„Ea pare din mormentu-i palida si tacuta
Pe-unu valu de radie dalbe, ce gingasiu o saruta.“

Pastorii o vedu si o audu plangêndu, —
povestescu despre aparinti'a acést'a fetelor
din satu si

„Copilele se mira si 'ncetu cu voce dulce:
Oh! apera-ne Dómne, graiescu facêndu-si cruce.“

Sujetulu nu este acomodatu pentru o na-
ratiune poetica, cea ce va sè fia scrierea de fa-
tia. — Poetulu ié de base la unu neadeveru (a-
parinti'a nopturna-fantasmagori'a) érasi neade-
veru, adeca o fictiune (idil'a cu cele dóue
amoruri si catastrof'a.) In chipulu acest'a nu
se poate stérni inse in cetitoriu convingerea
pentru adeverulu moralu, carele este scopulu
naratiunii. — Alta erá, déca autoriulu si-luá
de sujetu o traditiune óresi-care cunoscuta
pretotindeni, ori si numai alocuria (cu persoane
anumite si impregiuràri locale cunoscute); dar
si ca traditiune trebuiá prelucrata dupa nor-
m'a acestor'a. O traditiune, concedem si su-
perstitione, nu este iertatu a se desfasurá si
desface pana la dimensiunea, la care si-a in-
tinsu povestea autoriulu cu sucitoriulu seu
poeticu (38 pagine scrise desu cu versuri de
câte 6½—7 picioare.)

Poetulu urmaresce intentiunea sè faca in-
spaimentatoriu in urmàrile sale pecatulu ne-
credintie, perfidiiei, alu vendiàrii amorului;
inse n'a alesu sujetulu si modulu potrivitu
spre acést'a; antâiu pentru că neincredere, ce se
nasce in cetitoriu a supra verosimilitàii in-
templàrii, si a dóu'a, pentru că pecatuirea ne-
vestei aci pare din punctu de vedere psiholog-
icu si fisicu mai multu consecinti'a unei sile
neinvincibile, provenite din influinti'a impre-
giuràrilor interne si externe, in cari s'a aflatu
Padurén'a, cari tóte se descríu inca astu-felu,
incâtu omulu nici nu observa, că acum se co-
mite pecatu. Junele pastoriu nu scíe si Padu-
rénu nu spune, că ea are barbatu, — bi etulu
june n'a sedusu cu scirea nevést'a altui'a la
pecatu si totusi trebue sè sufere si din partea
autoriului batjocura, căci dinsulu din „angeru
maretiu“ lu-face la urma poltronu, éra din par-
tea jalnicului barbatu trebue sè sufere mórté.

Autoriulu trebuiá sè stigmatiseze peca-
tulu de la inceperea sa. Pentru a face efectulu
ingrozitoriu, trebuiá sè puna pe eroina in po-
sitiunea sufletesca posibila de a se luptá cu

gândulu a parasí calea vertutii, autoriulu inse nisi o lasa sè-si aduca a minte de pecatu, cá muiere cu barbatu, o face parasita in pustietatea codriloru si ardiatòria de doru, o farmeca printr'unu cantecu, i tramite unu june cá unu „angeru, frumosu, maretiu la fatia“ si „nevést'a *dalba zarindu minunea rara*, s'aprinde 'n alu ei sufletu de-o tainica *flacara*“ —

„Si 'n dulcea-i esaltare ea nu scia de-i tréza,
Séu sufletu-i ferbinte unu visu cerescu viséza.“

(Asiá vedi, asta-i posibilitatea psihologica ? !)

— Adeca pe scurtu, fara a se inscená óresicare lupta morală, nevést'a de „natura inflacarata“ succumbe naturelului seu si farmecului *cerescu*, care o imbéta cu o putere cu atâtu mai coversitória, cu câtu nici macaru o slaba aducere a minte nu contrastà in momentulu fatalu. Autoriulu in consumarea peccatului o mai face sè cante :

„Ah ! dulce-i prin viétia iubindu a trece 'n sboru,
Ca paserea voiòsa, ca fluturulu usioru.
Oh ! uita intristarea si jalniculu trecutu,
Arunca-te pe valulu presintelui placutu !“

(D'apoi cà in femei'a acést'a nu este materia de tragedia, ast'a-i o — meretrice !)

Padurénu ca unu barbatu de caracteru seriosu trebuiá scurtat in evolutiunile amoralului.

Autoriulu sta in totu decursulu naratiunii pe partea Daciloru si contra Romaniloru, inse nu desvolta destula verva spre a infruntá traditiunea prefacuta in convingere la publicul, caruia se povestesce intemplarea, din contra provóca intr'insulu resimtiu catra gus-tulu autoriului, mai alesu candu acest'a caracteriséza pe Romani de „orde — crunte.“

Cu privire la fantasmagoria trebue sè observàmu, cà acest'a nu pré este lucru romanescu. Romanulu vede si aude adese-ori dîne si iele, dar neluce séu stafii dinsulu vede numai trecêndu fara sgomotu séu plansetu.

Comisiunea nici prelucrarea in forma n'a aflat'o corecta.

Autoriulu voindu sè faca efectu in descrieri, recurge pré adese la elemente, la natura, la sóre si luna. Aceste dóue corpuri ceresci au pré mare rol in actiune. E frumosu, candu natur'a (florile, arborii, petrile, muntii, riurile, sórele, lun'a etc.) ieà parte la suferintiele séu placerile ómeniloru (vedi Alexandri, Carlova,) trebue sè aiba inse cineva vergéu'a magica a poetiloru mari. cá sè faca sè tremure stegiarii, sè se misce muntii, sè se induiosieze sórele s. a.

Limb'a asemene este in pré multe locuri

defectuosa. Se poate dejudecà din destulu si dupa putinele citate, ce amu facutu. Autoriulu nu si-afla cuventulu nimeritu pentru idea. (Vedi cuvintele cu tipariu culcatu.)

Am observat, cà dinsulu déca voiesce sè esprime o insusire placuta, frumósa séu déca i lipsescu in versu pitiore, recurge la cuventulu *dalbu*, si de atâte ori dalbu-dalba, câtu ni s'a facutu negru naintea ochiloru de atât'a *dalbu*. O femeia frumósa e *angeru* si unu barbatu frumosu la autoriu inca e *angeru*, pana ce era asiá de frumosu sè-lu asemeneze cu *arcangelu*, càci est'a se potrivesce cu unu barbatu. Padurénu voiniculu e asemenatu intr'unu locu cu „*florióra*“ (adeca : *floricea*). Autoriulu face pe eroulu seu predilectu sè *racnésca*, ceea ce se dice numai despre fiere. Dice *órde* in locu de cete.

Amintim acoste cu tota apesarea, pentru cà cu alegerea cuvintelor facu poetii si prosaistii nostri celu mai mare abusu. Caus'a, cà nu sciu limb'a (vedi si recensiunea novelei urmatòrie !)

„Padurén'a“ de altmintrelea pe langa tote defectele sale este unu opu, in care amu intènnitu multe pasage de o adeverata frumsetia poetica, éra diligint'a autoriului nu o putem laudá din destulu. — Noi suntemu convinsi, cà autoriulu, luandu dupa câtiva ani acestu opu érasi a mana, ne va dà dreptu pentru tote câte i-am spusu, si ni-ar paré reu, déca amu intimpiná si la dinsulu susceptibilitatea concuintiloru din rendulu trecutu.

(Finea va urmá.)

Elia Traila.

D o i n e d e a m o r u .

— Domnișorei E. P. —

I.

Lumea 'ntréga pentru mine
O pustie mare-ar fi,
O pustie — far' de tine —
Unde 'n veci asiu rataci.

Asiu fi prada de durere
Timpului ce trece 'n sboru,
Si lipsitu de mangaere
N'asiu dorí, decât sè moru.

II.

Ventulu sufla, frundi'a cade,
Florile se vestediescu ;
Incotro-ti intorci privirea
Vedi cum tote amortiescu.

Dar in inim'a mea juna
Flori eternu voru inflori,

Câtu amorulu si speranti'a
Sóre 'n viétia mi-oru lucí.

III.

De-asiu avé dureri nespuse,
Chinu, necasuri, si nevoi :
Tóte pieru, disparu in clipa,
Candu ne'ntalnimu amendoi.

In acestu momentu de pace
Mórtea chiar de-ar cutezá
Sè-si indrepte-a sa sagéta
Si sè-mi curme viéti'a mea :

(Actiunea se petrece in curtea domnésca
din Slatina, la anulu 1524.)

Vorniculu : Liniscesce-te, stapanie ! Acést'a incordare si iritatiune nu-ti pôte folosi de feliu sanetătii. Mediculu a opritu veri ce incordare séu irritatiune, si Mari'a Ta acum in ór'a acést'a destinata repausului ti-parasesci culcusiulu de care te léga morbu-ti greu, . . . traieri salónele cá si cum ai fi pefugatu de unu spiritu necuratu, conturbi tainic'a tacere a noptii. Tóte aceste sunt simtome cari me facu pe mine si pe totu insulu, care ti-doresce fericirea si restabi-

Dr. Ioann Vancea.

Fati'a mea ar fi senina,
Ochiu-mi veselu plinu de doru ;
Si, si aculu mortii crude
L'asiu invinge cu amoru !

Constantinu Morariu.

Umbrele Arboresciloru.
séu

Visulu lui Stefanu alu VI.

— Schitia dramatica. Dedicata fratelui meu Alessandru. —

Persónele :

Stefanu alu VI, Domnulu Romaniei.
Vorniculu Vidrasiu.

lirea sanetătii — adancu cugetatoriu si ingri-gitoriu ; te rogu deci liniscesce-te si rentórna in chili'a de nópte a Mariei Tale !

Stefanu : Nópte ! (Furiosu.) Si nóptea acést'a sè nu mai aiba finitu ?! Me infiôra cugetulu in sine de a rentorná in chili'a aceea . . . Oh ! nu voiu rentorná macar sè scíu, cà mi se va sfasiá anim'a ! Si apoi acést'a nópte par cà e polara, care ne conduce la a dóu'a venire. — Destulu am gustatû din somnulu re-creatoriu alu acestei nopti, nu mai poftescu si mai multu.

Vorniculu : Starea Mariei Tale mi-inspira spaima.

Stefanu : Ingrozitóre e spaim'a! Dar ce me privesci? Nu cumva ti-inspiru eu spaima, — cugeta bine ce ai disu, omule! Omu, cu acestu cuventu a botezatu Ddieirea finti'a aceea, care a uritu numai decâtu paradisulu, neindestulindu-se cu bunatatea lui Ddieu; a preferit u munc'a vecinica si s'a facutu servulu infernului. Omulu este vermele satanicu, carele se têraie pe pamant, cautandu nutrementulu pe catelorul sale, — omulu, unu cuventu usioru de pronunciatiu, dar greu de intielesu! O! eu nu potu suferi pe omu, nu me potu suferi pe mine. Ierata-me, vornice, sum confusu, limb'a mi-denega serviciulu de a me scusá, — ride de mine, intr'adeveru ride de mine, ca sum intr'atât'a nebunu! Ti-promit u toté, toté, — oh, omulu multe promite si pucine, forte pucine impluscse; inse eu-su stapanu, si pe cuventulu meu ti-promit u, ca voiu implini toté cete le ceri pentru restabilirea sanetății mele; — dar promite-mi si tu, ca vei ride de mine, vediendu-me intru atât'a copilu! Am sè-ti spunu unu visu, unicu in soiulu seu, unu visu, care m'a deșteptat din somnu si m'a facutu sè parasescu chili'a mea de nöpte; unu visu gróznicu si infioratoriu, — inse visulu nu are nici o insemnata, . . . nu-i asiá, vornice?

Vorniculu : (Confusu.) Da, da, n'are nici o insemnata, inse precum se dice . . .

(Va urmá.)

Lazaru P. Petrinu.

In giurul lunei.

— Romanu, de *Jules Verne*. —

(Urmare.)

— Din calea nostra, — dise Barbicane, — mai avemu 48 de óre. Pan'atunce nu vomu puté tiné la noi canele mortu.

— Asiá dara sè-lu aruncamu afara pe ferestă, — response Nicholl. Ferestile nostre, de si sunt bine incuiate, totusi se potu deschide.

— Inse trebue sè bagamu bine de séma candu deschidemu ferestă, — dise Barbicane, — si a nume din döue cause. Antâiu pentru ca din aerulu inchis u in glontiu nu putemu sè prepadi mu multu. Si a döu'a, pentru ca trebue sè ne ferimu de frigulu din afara, de cumva nu voim sè inghiatiàmu de vii, ceea ce negresit u ar urmá, de cumva acel'a ar intrá in mera mai mare in inchisórea nostra.

— Dar asiá de frigu sè fia din afara?

— Asiá dieu! Radiele sôrelui numai trecu prin spaciul, dar nefindu nici aeru, nici alte materii, cari sè le lege si sè inghita caldur'a loru, acele nu incal-diescu de felu. In regiunile mai innalte ale pamantului, pe piscurile muntiloru, séu pana unde ne putemu

innaltia cu balonulu, pentru aceea este asiá grozavu de frigu, ca ci aerulu e multu mai raru, decâtu josu, si pentru aceea este mai putinu capabilu de inghitirea caldurei radielor u sôrelui. Èr aice chiar nu este aeru de felu. Eterulu, care imple spaciulu, este totalulu miliardelor de atomuri fara greutate, cari neavendu greutate, nu posedu insusirea materiei, si astu-felu n'au nici caldura.

— Si ce dicu inveniatii, — intrebă Ardan, — la ce gradu se pote urca frigulu in acestu eteru?

— In privinti'a acésta parerile loru nu se intrunescu. Fourier sustine, ca termometrulu in eteru aréta 60 de graduri (cels.) sub punctulu de ghiatia.

— Hu! — esclamă Ardan.

— Dar nu e siguru, — lu-intrerupse Nicholl. Unu altu inveniatu, döra Pouillet, calculéza la 160 graduri frigulu etericu. Ne vomu convinge acusi, care are dreptu?

— Acuma nu, — reflectă Barbicane, — ca ci sôrele stralucesc tocmai in ferestă nostra. Déca acumu amu pune afara termometrulu nostru, acel'a ar trage in sine caldur'a sôrelui, si ar areta unu gradu forte innaltu de caldura. Pe pamant inca trebue sè se measure la umbra temperamentulu, si nu la sôre. Dar in locu de a desbate aceste, sè ne ingrigim de inmomentarea lui Satelles! Asiá mormentu n'a avutu inca muritoru: eterulu nemarginitu!

Apoi deschisera iute ferestă si intr'unu minutu aruncara pe Satelles afara.

Diua trecu fara vr'o intemplare mai insemnata, si Barbicane constata, ca glontiulu, de si mai incetu, dar totu se apropia de luna.

V.

Ce s'a alesu din Satelles?

Erá deminéti'a la 5 óre, in 4 dec., candu caletorii nostrii se deșteptara. De 54 óre caletoriau deja. In privinti'a timpului, ei nu facura decâtu cevasi mai multu decâtu jumetatea calei loru, care avea sè dureze de totu 98 de óre; dar in privinti'a spaciului facura mai siepte parti din diece.

Pamentulu, reprivindu a supra lui prin ferestă din fundulu glontiului, li aparea că unu petecu intunecosu; èr de a supra loru lun'a li parea din ce in ce mai mare; inse totusi nu erá inca asiá de aproape, că cu instrumentele loru optice sè se fi pututu face a supra lui scrutari mai esacte, decâtu de pe pamant.

De si Ardan a adusu in glontiu si siacu si domino, ca sè-si petréca timpulu, totusi ci nu intrebuintara nici unulu, ci petrecuta conversandu. Nu trebue sè spunem, ca conversatiunea loru privia mai alesu lun'a. Cete si cete intrebări si-pusera in asta privintia, la care fia-care respundea dupa informatiunile sale.

Mihaiu Ardan se totu preambulá. De odata se oprí la o feresta si esclamă:

— Ce se vede acolo? Èn viniti si priviti si voi! — esclamă elu de odata.

Unu trunchiu fara forme, ca si unu sacu strinsu botu, se aniná in spaciul, numai câtiva metri de glontiu. Pareea chiar asiá de nemiscatu ca insu-si glontiulu; va sè dica, se aflá in aceea-si miscare ca a-cest'a.

— Ce sè fia óre acel'a? — intrebă Ardan. Döra erasi vr'unu meteoru, pe care glontiulu nostru — că

o planeta in proportiune puternicu — l'a atrasu facându-si-lu luna. Ar fi curiosu!

— Me miru, — dise Nicholl, — că acestu corpum, ori ce sè fia, fiindu multu mai usioru decât glontiul nostru, nu remane in urm'a nostra, ci inaintează cu noi cu iutiéla egala.

— Éra eu, — resupuse Barbicane, — me minună, că tu te miri de ast'a. Ai uitatu, că in spaciul lipsit de aeru, pén'a si bucat'a de feru cadu cu iutiéla egala. Pe suprafati'a pamentului, deosebirea in iutiéla caderii e causata numai prin resistint'a aerului.

— E dreptu, — dise Nicholl, — si asiá ori ce amu aruncă afara in aeru, aceea ar viní cu noi, ne-aru insotí, si ar fi totu langa noi.

— Asiá dara amu fostu forte nebuni, — lu-interupse Mihaiu Ardan, — că nu ni-amu umplutu glontiul cu totu felulu de obiecte trebuinciose; le-amu fi aruncatú afara pe feresta in röndu, si aru fi vinitu cu noi. Ma si noi amu puté sarí afara, si totusi nu amu remané de societate.

— Inse n'amu avé ce sè respiràmu, ci amu inghiatiá.

— E dreptu! Dar observatiunile mele relative la obiectele fara viétia le sustienu. Ne-amu fi pututu incungiurá in spaciul cu unu magasinu deplinu.

— Amu fi avutu o multime de Satelles, — observă Nicholl suridiendu.

— Hopu! — esclamă Ardan. Acuma sciu ce vine dupa noi colo afara.

— Ce?

— Nu ghicit? Satelles, mirele repausatu alu Dianei.

Asiá erá. Acestu corpum diformu, acestu sacu indesatu, erá sermanulu Satelles!

VI.

Amicii nostri se imbéta, dar apoi indata se trediesc.

Barbicane, carele in continuu totu scrutá si esaminá, a patr'a di constată positivu, că dinsii nu inaintează precisu spre centrulu lunei, precum li erá scopulu, ci inclinandu-se catra miédia-nópte.

— Cu atâtu mai bine, — dise elu. Celu putinu nu vomu cadé in giurulu aequatorului lunei, unde se afla niste munti mari, de pe cari ar fi forte anevoia coborisiulu, — ci pe la polulu de miédia-nópte, unde lun'a are siesuri, si unde prin urmare — déca in luna in adeveru este — vomu gasí si aeru cu mai multa siguritate.

Presupunerea acésta erá probabila, inse ori cătu de tare nisuiá Barbicane a incuragiá pe sotii sei, totusi abia fu in stare a-si ascunde fric'a.

Atât'a elu sciea siguru, că glontiul a datu la o parte din directiunea ficsat'a; inse nu sciea, că óre acésta inclinare e numai atâtu de mica, incâtu ei totusi voru cadé in luna, — séu trecendu pe langa acésta, glontiul are sè devina o luna secundaria, si astu-felu in veci nu va ajunge in luna.

Ori cătu de ingrigitu erá elu, totusi si-aduse a minte si elu si sotii lui, că a sosit uimipulu prandiului. Prandiul inveseli pe toti, si incepura sè faca glume, că cum se voru preamblá dinsii in diu'a urmatore in luna, cum voru prandi acolo si cum voru admirá frumusetile acaleia.

Ei se invescilira totu mai tare, pana ce in sfir-

situ Nicholl incepù sè atace pe sotii sei. Mihaiu Ardan nu-i remase datoru. Capitanulu dise intre altele, că lun'a n'are locitoru.

— Cine cutéza sè afirme acésta? — strigă cu furia Mihaiu.

— Eu, — resupuse capitanulu, punendu-se in poziune d'a se aperá.

— Capitane, — strigă Ardan, — nu repeti acésta afirmare indresnétia, căci vai de tine.

Cei doi disputanti erau p'ací sè se iee de capu, si Barbicane abia i putu impacá.

De odata cadiura in cealalta estremitate. Incepura a se iubí si sarutá, că amicii cei mai buni, caru se vediura de multi ani. Nu li mai pasá déca lun'a nu are nici unu locitoru; si trei insi voru fi ei de ajunsu sè formeze o nouă uniune americana.

— Eu voiu fi congressulu, — strigă Mihaiu.

— Era eu senatulu, — dise Nicholl.

— Barbicane va fi presiedintele, sè traiésca! — strigă Mihaiu cu tonu si mai inaltu.

— Nu ni trebuie presiedinte alesu de poporu, — adause Barbicane.

— Nu, nu! — dise Mihaiu, — congressulu lu-va alege; eu sum congressulu, te alegu unanimu presiedinte.

— Sè traiésca, sè traiésca presiedintele Barbicane, — strigă Nicholl.

— Hip! hip! hip! hurrah! — adause Mihaiu.

Si dupa aceea senatulu si presiedintele incepura sè cante Doodle alu yankeiloru, era congressulu strigă cum putu de tare Marseillese-a. Apoi, entusiasmati de totu, sarira la dantiu si jocara cu multu focu, pana candu in sfirsit uimipulu cadiura toti trei in trei parti.

Diana inca sarí mai pana la plafondu, de unde se ivi la lumina unu cocosiu, cu gain'a sa si cu vr'o 5—6 pui ai loru, si toti se amestecara cu frenesia in banchanal'a nebuna . . .

Ce s'a intemplatu? Aceea, că Ardan a lasatu deschisul cepulu oxigenului, si putinul aeru s'a pré implutu cu acestu elementu nobilu, dar si periculosu alii vietii.

Nicholl si-vinì pentru prim'a-óra in ori. Era intunericu. Aprinse unu chibritu, si lumin'a pré viua a aceluiu facu lumina si in mintea lui. Sarí la tievea de gazu, si numai decâtua astă cau'sa.

Si-deșteptă sotii. Apoi inchisera tievea oxigenului, că sè oprésca pericolulu. Nu peste multu aerulu se curati. Cá din o betia, toti si-vinira in ori. Tota perderea fu numai atâta, că din puji ceci mici trei perira; plamanile loru s'au arsu.

Si cu aceste miculu episod se incheia, si caletorii nostrii scapara de unu pericolu mare.

Situatiunea loru li ocupă apoi tóte gandurile. Ajunge-voru óre cu iutiéla loru pana la punctul neutralu? Déca ei aru remané numai cătu-i unu firu de peru mai departe de punctul neutralu, puterea atragătoare a pamentului va fi mai mare decâtua a lunei, si asiá dinsii voru picá érasi pe pamentu. Déca inse iutiéla glontiului i-ar duce numai cu unu firu de peru mai departe de punctul neutralu, puterea atragătoare a lunei va fi mai mare, si atunce dinsii voru cadé in luna. Era déca iutiéla va fi tocmai de ajunsu a-i duce pana la punctul neutralu, si mai departe nu, — de óra-ce la punctul acel'a atragerea lunei si a pamentului e tocmai egala, si greutatea glontiului

se nimicesce, — voru remané in eternu animati acolo, că cosciugulu lui Mahomedu, intre zenitu si nadiru.

Si cum voru scî ei, că au ajunsu in punctulu neutralu? Acolo corpulu loru, si tôte corporile si-vorù perde greutatea.

In adeveru, ei inca de deminézia incepura sè simtia unu felu de usioretate. De odata, cam pe la unu-spre-diece óre, Nicholl scapă din mana unu pocalu, si acel'a remase animatu in aeru. Cu ori care obiectu se repeti acésta incercare, tôte remasera acolo, unde fure puse, fara sè aiba de desubtu ceva. Ardan si-aruncă susu caciul'a, aceea sboră susu pana plafondu, dar par că se lipì de acel'a, căci nu se mai rentórse.

— Apoi bine, — esclamă elu, apoi sari pana la plafondu, si remase acolo, animatu in aeru. Sotii lui sborara asemene dupa elu. Coborirea fu totu asiá de usiéra. Apoi ei umblara in susu, in josu, in drépt'a, in stang'a, precum le plesniá prin minte, si fara de nici o greutate. Corpulu loru si-a perduto tota greutatea.

Erau in punctulu neutralu. La 78,114 lieu de pamantu.

— Minunata positiune! — incepù a fantasá Mihain Ardan. Ce bine ar fi, déca si pe pamantu amu puté umbla asiá! Ce usioru amu puté caletori' dintr' unu locu in altulu, si cătu de comodu amu puté cará obiectele cele mai grele! Nu-i asiá?

— Gandesci? — dise Barbicane. Déca nimica n'ar avé greutate, nici peleri'a nu ti-ar remané pe capu. Nici petrile casei n'aru stá pe olalta. Nici corabi'a n'ar innotá pe apa. Fara greutate nici compozitieu naturei n'ar puté sè esiste. Dar nu te intristá! In luna e multu mai mica greutate. Mass'a lunei fiindu numai a siese parte din ceea a pamentului, ea esercta atragere de siese ori mai mica si prin urmare greutatea obiectelor e numai a siese parte din acelora de pe pamantu.

— Pré bine! Acolo dara nu ne vomu obosi asiá tare, de va trebuí sè ne urcámú chiar si pe celu mai innaltu munte.

Intr'aceste glontiulu trech peste punctulu neutralu, fara sè se fi opritu acolo. Asiá dara nu mai urmá, decâtua a cadé josu in luna.

Inse ast'a erá o cadere pericolósa. A cadé din o naltimie de 8296 lieu, de si in luna greutatea e de siese ori mai mica, nu-i gluma. Deci trebuiá sè se ingrigésca de vr'unu mijlocu, că in momentulu caderii sè nu patiesca vr'o nenorocire. Si Barbicane facù preservativele trebuinciose.

VII.

In apropiarea lunei.

Glontiulu totu inaintá. Din feresti ei vedea luna. Totu-odata dinsii puteau constatá positivu, că nu inaintéza dreptu spre ea. Acésta deșteptà in ei o disputa mare, despre caus'a inclinàrii. Inse insedaru. Ei nu putura constatá caus'a.

Intr'aceste lun'a intr'atât'a se marì, incâtu la o parte li inchise vedere cu totulu. Numai in departare de 700 lieu se mai aflau. Erá fara 'ndoieala, că atragerea lunei face pressiune a supra glontiului, dar afara de aceea si alta putere contraria, care i mana si in directiune laterală.

— Vomu merge pe langa luna! — strigă Barbicane. Dumnedieu scie unde, pana candu!

— Sè fia blastemata caus'a, care ne-a scosu din calea drépta, — murmură Nicholl.

— Blastemu dai a supra meteorului, cu care ne-amu intelnitu in cale! — strigă Barbicane, că suprinsu de o idea buna.

Caus'a care a incârnatu directiunea glontiului fu ghicita. Atragerea meteorului, éta acea causa. De si acésta atragere nu putea sè aiba putere mare, totusi aceea fu de ajunsu spre a strimbá mersulu glontiului, si astu-felu a face impossibila ajungerea lui in luna.

Sub impressiunea spaimei, caletorii nostri tóta nótpea nu dormira. Provediuti bine cu totu felulu de instrumente astronomice, ei nu incetara d'a scrutá lun'a, de care nu erau departe. La felurite vederi, se escă intre ei o multime de dispute despre cele vedute acolo.

Si aceste conversari puteau sè fia cătu de animate, căci dinsii nu fure in stare a destinge bine nimica. Nu putura vedé decâtua munti innalți si vâi adanci. Nici unu obiectu nu denunciá esistint'a omului, nici o ruina nu aretă urmele lui. Nici vite, nici plante nu se vedea.

— Asiá dara nime? — esclamă Ardan, care si acuma voia sè sustina teori'a esistintiei de ómeni si de plante.

— Nime, — i response Nicholl, — celu putinu pan'acuma. Nici omu, nici vita, nici érba.

— Sè nu uitâmu, — dise Barbicane, — că unu omu singuraticu nu se pote vedé mai departe decâtua la departare de 7 chilometrii. Déca sunt seleniti (locuitori de luna,) aceia potu sè véda glontiulu nostru, inse noi nu putemu sè-i vedemu.

Deminéti'a la cinci óre abia erau in departare de 1 lieu de luna. Din asiá apropiare aceea oferă unu prospectu forte bizaru. Niste stanci frante. Nefindu aeru, nu se observá nici o trecere intre umbra si lumina. Unde nu este aeru, déca sórele nu strabate aco-lo, domnesce intunecime absoluta. Albulu si negrulu, éta colorile cari domnescu.

La 80°, adeca numai la 10 graduri de la polulu nordicu, departarea loru de luna fu numai de 100 chilometrii.

Erá cam la 6 óre deminéti'a, candu abiá la 50 chilometrii de la luna, stateau de-a supra polului nordicu. Departarea acésta, privita prin telescopurile loru, se derivă numai la 500 metrii, 300 de stangeni.

Lui Ardan i plesniá prin minte sè deschida ferest'a si sè sara josu in luna. Dar Barbicane i esplică, că insedaru va face acésta. Atragerea glontiului luna — nici elu nu va puté sè ajunga in luna nici odata.

In momentulu acest'a, deminéti'a la 6 óre, in 6 decembrie, glontiulu se adanci in nótpea completa a intunecimii, si lun'a luminósa disparu indata din vedere a loru . . .

VIII.

Nóptea lunga.

Acésta schimbare se facù forte repede. Lun'a luminósa disparu asiá de iute, că si candu cine-va ar fi suflatu-o.

(Va urmá.)

S A L O N U

Calindarulu septemanei.

Duminec'a 29-a dupa Rusalii, Evang. 12 Luca Cap. 18 st. 18-36.

Dumin.	12 24	† Cuv. Par. Spiridon.	D
Luni	13 25	S. S. Mart. Eustatie, Auxentiu, etc.	
Marti	14 26	S. S. Thirs. Mart. Leuciu, Calinicu.	
Miercuri	15 27	Sf. Ierom. Eleutheriu.	
Joi	16 28	Sf. Prof. Aggeu.	
Vineri	17 29	Prof. Daniilu.	
Samb.	18 30	Sf. Mart. Sevastian si Zoe.	

Pregatirile vijeliei.

Pace séu resboiu? Asíá se intréba acuma tota lumea. Depesiele totu anuncia, că sunt multe prospete de pace; dar nimene nu le crede. Cei mai multi ómeni sunt convinsi, că resboiul este inevitabilu.

Intr'acese ochii lumii sunt atintiti spre Constantinopole, unde delegatii puterilor mari s'au intrunitu spre a se consultá despre complanarea cestiunii, care s'a pus la ordinea dilei in orientu.

Delegatii tinura mai multe conferintie pregitóre, inse fara participarea unui delegatu din partea Turciei. Aceste conferintie pregitóre s'au si incheiatu, si peste côte-va dile are sè urmeze conferint'a plenaria, in care Turci'a apoi va declará déca primeșce séu ba statoririle conferintielor pregitótre.

Éta ce s'a stabilitu in acele.

Muntenegru, care s'a purtatu vitejesce in resboiul actualu, sè mai capete côte-va districte din Hertiegovina; portu la mare inse nu i s'a accordat, caci delegatulu italianu s'a opusu la acésta cerere, de óra-ce italianoiloru nu li vine bine la socotéla estinderea slavica spre marea adriatica si mediterana — sub protectoratu russescu.

Serbi'a, care n'a fostu in stare a câstigá nici o batalia, sè nu primésca nici o recompensa.

In provinciile crestine din Turci'a, in fruntea administratiunii, sè se numésca guvernatori crestini. Pentru mantinerea pacii sè se formeze o gendarmeria de 3000, din supusii unei puteri neutrale, sub oficieri turci.

In Constantinopole sè se infintieze o comisiune preveghiatore, compusa din delegatii puterilor mari, avendu missiunea d'a controlá procedur'a Portii in privint'a realisàrii reformelor cerute.

In sfirsitu — lucru principalu — ocupatiune nu se va face.

Déca Port'a va primi aceste decisiuni, pacea se va stabilí; déca inse le va refusá, va urmá unu resboiu infricosiatu intre Turcia si Russia.

Diuariele straine au vorbitu despre o contiegere incheiata intre guvernulu romanu si Russia, pentru trecerea trupelor russesci si nutrirea loru pe teritoriu romanescu. Relativu la acésta imparatesire, diuarulu „Courier de Roumanie“ vine sè afirme in modulu celu mai categoricu, că guvernulu russescu n'a intratu in nici o tratare cu guvernulu romanescu.

„Uniunea Democratica“ din Bucuresci scrie, că guvernulu turcescu a tramsu unulu din innaltii sei functionari la Bucuresci, spre a sondá guvernulu ro-

manescu a supra intentiunilor sale in casu de resbelu intre Russi'a si Turci'a. Acestu personagiu a informatu pe guvernulu romanu, că — conformu tratatului de la Paris — Turci'a este gata a-i tramite trupe spre a se opune la trecerea armatelor russesci. Guvernulu romanu inse ar fi respunsu, că tratatulu de la Paris dice numai că Roman'a, in casu de necesitate, se va intielege cu Sublim'a Pórtă pentru marirea contingentului armatelor sale; că pana acum nimicu nu demonstra, că Rusii au intentiunea de a fortiá trecerea Prutului; că conferint'a de la Constantinopole n'a hotarit inca nimicu in privint'a neutralitatii Romaniei, si că in fine, in casu de necesitate, Roman'a amintindu-si ororile comise de trupele turcesci in Bulgari'a, in Bosni'a si in Serbi'a, ar preferi sè se espuna la ori ce felu de periclu, decât sè faca teritorulu seu teatrulu si poporatiunea sa victim'a barbarie si violentielor cerchezilor si basiuzuciloru.

Dumitru Brateanu a dusu la Constantinopole unu memorandu, in care se accentueza si se cere neutralitatea perfecta a Romaniei. Sè assigure conferint'a Romaniei o stare că si a Belgiei séu Elvetiei, că astu-felu cionirea puterilor mari in orientu sè devina impossibila.

Armistitiulu, care espira in septeman'a viitóre, érasu se va prelungi pe 6—8 septemani.

Se afirma, că Port'a nu voiesce sè faca concesiune nici Muntenegrului, nici Serbiei. Si se prega-tesce la resboiu, in casulu déca puterile aru pretinde sè cedeze ceva din teritoriulu seu. Asíá dara totusi se va gasi vr'o causa de resboiu.

Din Belgradu érasu s'a impuscatu spre unu vaporu austriacu, si chiar spre monitorulu „Maros.“ Consululu generalu Wrede, care se aftá chiar atunce pe monitoru, merse numai decât la Ristici, si ceru satisfactiune. Ristici — declarandu, că nu-i este cu putintia a dá satisfactiunea reclamata — a dimissionatu cu intregulu ministeriu. Spre a puté respunde in viitoru la asemenea impuscature, locotenentulu Almstein a datu ordinu sè se umple tare tunurile de pe monitoru; pe candu aceste se umpleau, unu granatul esplodă si aprinse pravulu de pusca din apropiare. Unu oficieru si 11 matrozi fure raniti, unu omu murí indata. Se crede, că totulu s'a inscenat spre a provocá Austria la resboiu.

H.

CE E NOU?

Esc. Sa dr. Ioanu Vancea, parintele metropolit din Blasiu, de curendu a datu o dovéda noua de generosulu seu zelu filantropicu. A nume la 2 l. c. a facutu la consistoriulu din Blasiu o fundatiune in suma de 32,000 fl., cu urmatórea dispositiune: a trei'a parte din interesse sè se intrebuintizeze pentru imbunatatierea lefei professorilor mai reu dotati, dandu-se fia-caruia côte unu ajutoru de 50 fl.; a trei'a parte pentru ajutorarea preotilor mai saraci, fia-caruia côte 50 fl., si a trei'a parte sè se adauga capitalului. Aducem omagele nostre In. Pr. SSale pentru acestu actu filantropicu nationalu, si i dorim sè se pôta bu-

cură multi ani de fructele darurilor sale. Noi serbăm acestu faptu nobilu prin publicarea portretului Esc. S. în nrulu prezintă alu foii nóstre.

Memori'a episcopului Vulcanu. Tinerimea studiosa la gimnasiulu din Beiuș, inspirata de recunoscintia ce pastră fatia de fostulu patronu alu culturii nationale romane din Crisiana si fondatorulu gimnasiului din Beiuș, fericitulu si nemuritorulu episcopu de Oradea-mare Samuil Vulcanu, va serbă si in anulu acest'a, că in cei trecuti, la 25 l. c. aniversaria mortii acelui.

Camer'a deputatilor a prorogatu siedintiele sale pana dupa Craciun. La cetirea a trei'a a legii bugetarie deputati romani votara asiá : cu guvernulu dd. : Cziple, Hosszu, Joanovits, Kozma, Mihályi, Missics, Ales. Papp, Szerb, — in contra guvernului nici unulu, — au absentatii dnii : Antonescu, Borlea, Doda, Gurbanu, Nistoru, G. Papp si Romanu. Desbaterea legeii usurarie s'a amanatu pana dupa sambatori.

Representantulu Austriei din Romania, dlu cav. de Bosizio a fostu insarcinatu prin telegrama de comitele Andrassy, marele cancelarul Austriei, a exprimá veduvei repausatului George Costaforu, regretele cele mai profunde pentru perderea unui barbatu pe care a fostu fericitul să-l cunoșca si să-l stimaze ca persoana si că omu de statu. (Timpulu.)

Sultanulu si-a maritatu doué fete in septeman'a trecuta. Mirii ambelor sunt niste diregatori mai mici. Sultanulu a luatu in imprumtu 20,000 fl. pentru spesele maritisului.

Tinerimea magiara de la universitatea din Budapesta si de la academile de drepturi din patria, spre a dă espressiune nemarginitei sale sympathii pentru turci, va trame prin o deputatiune lui Abdul Kerim o sabia pompósa. Deputatiunea are să plece in septeman'a viitor. Tinerimea turca din Constantinopole face mari pregatiri pentru primire. Va să dica, se va face unu aldamasiu mare.

Statu'a lui Napoleon. Orasulu Milano, dupa morțea lui Napoleon III, a decisu să aredice o statua eliberatoriului Italiei de susu. Decisiunea acést'a acusa se va traduce in realitate, caci statu'a se si face la Florentia.

Unu mancaciosu vestitu a petrecutu dilele a ceste in Budapest. Numele lui e Antoniu Teller, săr'a manca o sionca intréga, cu 8—10 óue. Vinu nu bă nisi odata.

Parintele si fiili că rivali. Din unu satu ungurescu se serie, că acolo traiesce unu pecuraru veduvu cu doi fii ai sei. Toti trei se inamorara de una si aceea-si copila frumósa. Si fiindu că ei mergeau in secretu la ea, nici unulu nu sciea, că mai are doi rivali. Copilei i placea tréb'a acést'a, si asiá arangiá convenirile, că rivalii nici odata nu convenira. In dumineca trecuta inse parintele bendu vinu cu fiili sei, de odata esclamă : „Eu me 'nsoru!“ Fiulu celu mai mare respunse : „Si eu.“ Celu mai micu, insufletindu-se si elu, dise : „Apoi si eu.“ Vinulu li deslegă limbile, si se adeverí, că ei iubescu totu aceea-si feta. Dar constatandu-se, că fét'a iubesc pe fiulu celu mai micu, tat'a si fiulu celu mai mare lu-batura grozavu.

Imperatés'a Eugenia si fiu ei de prezintă caletorescu prin Itali'a, gasindu pre totu-indine o intimpinare forte afabila. Au fostu si la Roma, unde pap'a a primitu in audintia pe — finulu seu, asistandu

la audintia si unchiulu acestuia — cardinalulu Bonaparte. Regele Victor Emanuilu a facutu visita imperatesei.

Dlu Alessandr Popoviciu, dr. din tóte ramurile sciintiei medicinale, din Viena si de la bâile Mehadia, s'a asiediatu in permanentia la Bucuresci, padu Mogosioii nr. 214.

Emigrarea secuilor din Transilvania in România din anu in anu cresce totu mai tare. Din cau'a acésta ministrulu de culte ungurescu a datu ordin inspectorilor scolari din acele parti, că să staruăsca a.convinge pe secui de urmările daunătorie ale emigrării.

Flamur'a lui Hymen.

Dlu Iosifu Filipanu, teologu absolutu de Gherla, a condusu la altaru pe domnisor'a Ana Popu Negruțiu, ficea parocului din Nasalau.

Dlu V. Gr. Borgovanu, teologu absolutu de Gherla s'a cununatu cu domnisor'a Ludovica Antonu, ficea protopopului de Gherla.

Dlu Stefanu Reboreanu, teologu absolutu de Gherla, a pasit u la cununia cu domnisor'a Ludovica Deacu in Ilisiu'a.

Biserica si scola.

Costumulu preotilor din România, precum se scie, este incomodu si strainu, impusul clerului laic romanu. In urmarea acesteia, Em. Sa mitropolitul primatu din Bucuresci a luatu mesuri pentru a se studia cestiunea cu de-amenuuntulu, insarcinandu cu acestu studiu o comisiune. „Vocea Clerului“ acumă raporteză, că comisiunea, după ce a consultat atât isvorile monumentale si scripturistice relative la acésta lucrare, cătu si pe cei mai esperti confrati ai loru din tóte tierile ortodoxe, a reusit a completa unu costumu admirabilu, care nu este decât celu vechiu stramosiescu alu clerului, si l'a infatissatu cu raportu detaliat Mitropolitului, carele — cu mici modificatiuni — l'a aprobatu, invitandu totu-odata si pe ministrulu cultelor, care privindu pe preotii costumati, a remas si dinsulu incantatu. Astu-fel s'a introdustu érasi peler'a si reverend'a nationala si comoda, in loculu potociului si giubelei armenesci.

Limb'a bisericësca in unele din cartile vechi, precum o scimu toti, nu pré este curat romana, ci in multe locuri mestecata cu cuvinte slavone si grecesci, incătu ele ni ataca audiulu, că să nu vorbim de sintacs'a asemenea gresita in multe locuri. Considerandu acésta, diuariulu „Vocea Clerului“ din Bucuresci, propune o revisiune a cartilor serviciului divinu, prin care să se inlature terminii necuvinciosi, putinu espressivi si aceia cari continu erori neieritate ; apoi să se indrepte si constructiunile, să se observe sintacs'a ce se vorbesce acum de poporu ; si in sfirsitu să se retiparesca cu litere latine. Acésta ar fi o reforma, pe care — de siguru — toti o dorim.

In locu de tramway — scola. Consiliulu jude-tianu de Ilfov a datu in concessiune acum trei ani, unei companii engleze, constructiunea si esplotarea unei căi ferate cu tractiune de căi intre Bucuresci si Oltenitia. De órace inse acea compania n'a facutu nimicu, cautiunea de 50,000 franci a remas in profitulu cassei judetiene. Consiliulu numitului județiu acum a decisu, că din acelu capitalu să se faca siese scole primare.

Societati si institute.

O nouă societate de femei. Diarulu „Timpul“ publica după „Democrat“ din New-York urmatorele: La Kentucky s'a formatu o asociatiune de femei maritate, in contra barbatilor lor, cu scopu d'a dobandi si a-si asigură o vietia cătu de independinte. Unu articolu principalu alu statutelor hotaresce, că partea masculina intr'o afacere de tovarasia intre amendoi sotii, este datore d'a depune intregulu capitalu necesaru si d'a luă a supra-si tōte pagubele; pe candu partea femenina nu are trebuintia d'a depune ceva, fiindu cu tōte aceste in dreptu, d'a pretinde dividendele. Femei'a pretinde dar unu venitul hotaritul si regulatul, si spre asigurarea acestora, depunerea unui mare capitalu, ale caruia dobandi le va luă numai dins'a. Asociatiunea va insarcină din sinulu seu unu numeru de femei, cari voru ave misiunea d'a incassá pentru tōte cele alte membre lefurile prescrise de barbatii lor respectivi. Si déca unulu din barbati nu-si indeplinesce datoria sa, se va face indata o greva generala intre tōte femeile asociatiunii, cari sunt si remanu solidaricesce datore d'a se sustiné una pe alta, in realisarea grevelor. Se intielege, că nu voru lipsi nici demonstratiuni publice.

Literatura.

Nr. 12 alu „Siedietórei“ a aparutu la 1 decembrie. Atragemu atentiunea cetitorilor nostri a supra invitării de prenumeratiune de pe pagin'a ultima.

„**Fratii Corsicani,**“ romanu de Al. Dumas, a esită la Bucuresti in traducere romanescă, facuta de dlu Al. D. Jareu. La noi n'a ajunsu.

„**GiroSELLA,**“ romanu francescu, a esită in traducere romanescă la Bucuresti.

La Bucuresti a aparutu unu nou diuariu politie sub titlulu: „Unirea democratica,“ organu alu Societătii „Unirea democratica romana.“ Va esi in tōte dilele.

„**Voceea Clerului,**“ unu nou diuariu, forte bine redactatu, a aparutu de curendu la Bucuresti. Atragemu a supra lui atentiunea preotilor nostri.

Dlu dr. Vasiciu in Timisiór'a anuncia invitare de prenumeratiune si pentru anulu viitorul la „Highien'a si scól'a,“ fōia pentru sanetate, bōle, educatiune si instructiune. Déca va ave 300 de prenumeranti, fōia va esi de dōne ori in o luna cu pretiu de 3 fl., éra déca va ave 200, numai odata pe luna cu pretiu 2 fl.

O brosiura francesa a aparutu dilele trecute, care se occupă de cestiunea romana. Brosiur'a e intitulata: „La Roumanie devant la conférence de 1876, par unu ancien diplomate.“ (Romani'a inaintea conferintiei din Constantinopole, de unu fostu diplomat.) Brosiur'a se incheia cu aceste cuviute: „Ori care va fi resultatulu resbelului actualu, Europa va fi de siguru chiamata a sanctioná o nouă situatiune, si atunci Romani'a se va puté presintá că creditore, cu tōta increderea intr'o buna reesita, si va puté reclamá totu ce se datoresce sacrificiilor sale, moderatiunii sale si politicei sale fatia cu dorintiele marilor puteri.“

La Bacau a aparutu unu diuariu nou, intitulat: „Presentulu.“

„**Istori'a tolerantiei religiose in Romania,**“ de dlu B. P. Hasdeu, a aparutu si in traducere romanescă, esecutata de dnii Fridericu Damé si Bonifaciu Florescu.

Viéti'a, operile si filosofia lui Descartes, de diaconulu Stefanu Calinescu, profesoru; (tesa pentru obtinerea gradului academicu de licentiatu in litere), a esită la Bucuresti.

La Bucuresti a aparutu: „Catechismulu dreptului administrativ romanu“, a patr'a editiune.

T e a t r u.

Dumas scrie o drama nouă, care se va represinta pe timpulu espozitiunii universale din Paris. Titulu dramei este „Joseph Balsamo.“ Siese tablouri sunt deja gata. Dumas a scrisu dram'a acésta dupa renumitulu romanu alu parintelui seu, in care romanu figurează Ludovicu XV, Richelieu, Mme Dubarry, Marat, Rousseau etc.

M u s i c a.

La Táborszky si Parsch in Budapest a aparutu, si ni s'a tramsu urmatoreea piesa musicală: „Csárdás“ (Keskeméti hires vendégfogadó etc.) pentru pianu, de Iuliu Bibor, pretiulu 60 cr.

Cristina Nilson, renomita rivala a Adelinei Patti, va da unu concertu in Budapest in lun'a lui januarie.

Suvenirea mortiloru.

George Costaforu, unulu din barbatii cei mai celebri ai Romaniei, fostu advocatu, deputatu, senatoru, ministru, agentu diplomaticu, a repausatu la 28 nov. st. v. in Bucuresti, si fu ingropatu cu pompa mare. Costaforu fu nascutu la 1821.

Iosifu Manu, fostu comite-supremu alu Maramuresului, a repausatu la 15 dec. in etate de 60 ani, lasandu in dolin pe soci'a sa nasc. baronessa Clara Stoica, pe fiulu seu Isidoru si pe ficele sale: Isabela, Clara, Rosa si Ema.

Silvia Moldovanu, brava jună romana, ficea dlu Basiliu Moldovanu, presiedintele comisiunii orfane din D. St. Martinu, Transilvania, a repausatu la 17 dec., in etate de 21 ani.

Deslegareea ghiciturei din nr. 42 :

„Lun'a.“

Bine a ghicit'o domnise si domnisiorele: Iuliana Săvescu, Elena si Sofia Velovanu, Eugenia Munteanu, Sofia Cerniciu, Ermina Campianu, Amalia Popescu, Nina Ardeleanu, Eufrosina Crisanu.

Post'a Redactiunii.

Dlu E. P. in Viena. La noi nu se află de vendiare nici unu felu de dictionaru.

Dlu Gr. G. T. in Viena. V'am tramsu epistola particularia.

„**Vlslulu lui Severu.**“ Nu-lu intielegemu. Ar fi mai bine, de cumva ni-ai tramsite lucrari in prosa.

Dlu S. C. P. in Viena. Vomu intrebuinta din ele. Cartea se va tramsite dilele aceste.

Buzlasin. Balad'a se va publica in „Siedietóre“, — cealalta nu-i buna.

Invitare la prenumeratiune.

Apropiandu-se finea anului, ne luăm voia a rogă de timpuriu pe abonantii „Familiei“, că să-si renoiescă abonamentele, că nu cumva să se intrerumpă spedarea foii, căci și în viitor numai acelora li vomu tramite fóia, cari au respunsu inainte pretiulu de prenumeratiune.

La aceasta hotărire ne-a silitu acea esperintia durerosă pentru noi, că cei mai multi carora li-amu tramsu în anii trecuti fóia pe asteptare, său nici la repetitele noastre invitări nu ni-au tramsu restantiele, său celu multu au vinitu să nege, că dinsii au primitu fóia; astu-fel apoi noi amu perduțu la publicul romanesco peste 3000 fl.

Asiă dara să nu se mire nime, nici să se supere, că trebuie să refusăm ori ce rogare, de a se tramite fóia pe asteptare. Nu mai putem să implinim asemene cereri. Noi inca trebuie să platim regulat în tipografia; ne rugămu dar că să abonantii nostrii să platescă regulat, de cumva voiescu să aiba fóia noastră.

Prin parte-ni promitemu, că vomu nisui a tiné „Familia“ la innaltimea literaturei noastre. Spre acest scopu, afara de concursulu vechilor nostri colaboratori, și alu acelora cari au vinitu să ne onoreze în decursulu acestui anu, amu mai rogatu inca să pe alti barbati distinsi, cari au si promisu a implini cererea noastră.

Er în cátu privesce rubricele de nouătăți, acele voru fi nisce oglinde fidele a totu ce le privesce; er în deosebi ce se atinge de evenimentele cari se pregatesc în orientu, vomu publică în tota septeman'a unu resumatu alu loru, că astu-fel si cetitorii nostrii să fia în curențulu tuturor intemplantelor mai importante, ma le vomu inzestrá si cu ilustratiuni, publicandu portretele barbatilor cari voru jocá roluri mai de frunte în ele.

Vomu publică în tota lun'a 2—3 ilustratiuni, si de cumva numerulu abonantilor nostri va cresce — si mai multe.

„Familia“ va apără si în anulu viitoru în fia-care septemana odata, duminec'a, cu cuprinsu de o cōla si jumetate.

Pretiulu de prenumeratiune va remané celu vechiu: pe unu anu 10 fl., pe jumetate de anu 5 fl., pe 3 luni 2 fl. 70 cr., — pentru România pe unu anu doi galbeni.

Favoruri pentru abonantii „Familiei.“

Totu aceia cari se abonează la „Familia“ si-potu comandă la redactiunea noastră cu pretiuri forte scădute urmatorele carti:

1. „*Sclavulu Amorului*“, romanu originalu, de subscrisulu, in trei tomuri; pretiulu pentru abonantii „Familiei“ 2 fl., pentru altii 3 fl.

2. „*Novele*“, de subscrisulu, in 3 tomuri; pretiulu pentru abonantii „Familiei“ 1 fl. 50 cr., pentru altii 3 fl.

3. „*Poesii*“, de subscrisulu; pretiulu pentru abonantii „Familiei“ 50 cr., pentru altii 1 fl.

4. „*Cavalerii Nopții*“, romanu in 5 tomuri mari, de Ponson du Terrail, tradusu de subscrisulu; pre-

tiulu pentru abonantii „Familiei“ numai 2 fl. 50 cr., pentru altii 6 fl.

5. „*'e unde nu este rentorcere*“, romanu de Adrien Gabrielly, tradusu de T. Budu; pretiulu pentru abonantii „Familiei“ 50 cr., pentru altii 1 fl.

(Din „Panteonulu Romanu“, — „Columba“, — si „Tanda-Manda“ — nu se mai află de vendiare nici unu exemplar.)

Dintre tablouri avemu inca numai: „Traianu cu óstea trece Dunarea“, si „Portretul lui Ionu Brăteanu“, — celu d'antâi pentru abonantii „Familiei“ 60 cr., pentru altii 2 fl., — alu doile pentru abonantii „Familiei“ 50 cr., pentru altii 1 fl. 50 cr.

Dupa aceste ne rugămu de toti amicii foii noastre „Familia“, să binevoiescă a o recomandă în cercu cunoștinței loru si altora!

Colectantii primesc de la 5 exemplare unulu gratis.

„Siedietórea“

va apără si în anulu viitoru în tota lun'a odata, in formatulu de pan'acuma, din candu in candu cu câte unu adausu. Pretiulu pe anulu intregu e numai 1 fl. — Esempare complete se află si din anulu 1875 si din 1876; fia-care cursu constă câte 1 fl. Domnii preoti, notari si inventatori sunt rogati să adune abonanti pentru acesta fóia.

Cu acesta ocazie mai anunțăm si o nouă intreprindere literară pentru popor.

Că poporul român, afara de „Siedietórea“ să mai aiba si altele de cetitu, amu hotarită că din candu in candu să dămu la lumina câte o carticica scrisa in limb'a si dupa priceperea lui.

Cea d'antâia carticica va fi la Craciun, si va cuprinde in sine :

„Goronulu lui Horia“,

o poveste, scrisa in versuri de subsemnatulu.

Pretiulu unei carticile este numai 5 cr., dimpreuna cu tax'a postala. Inse mai putine decât 10 esemplare nu se tramtă. Asiă dara de odata trebuie să se prenumere 10 insi.

Déca acesta carticica va fi bine primita, vomu dă sub téscu si altele cátu mai curendu.

Ne rugămu de carturarii poporului român să respondă intre poporu si acesta intreprindere mai ieftină si decât „Siedietórea“, pe care — prin urmare — si cei mai saraci si-o voru pute căstigă.

Budapestă 1/13 decembrie 1876.

Iosif Vulcanu.

Chiar acumă a aparutu de sub tipariu : „Ranele Natiunii“, romanu originalu in 3 tomuri, de Ios. Vulcanu. Recomandămu acestu opu iubitorilor de belletristica, că lectura pentru serile lungi de érna, totuodata că premiu pentru Craciun si anulu nou. Pretiulu unui esemplaru e 2 fl. Prenumerantilor se va espăda in septeman'a viitoră.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu : IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Aleșandru Kocsy in Pest'a. 1876. Calea tierei nr. 39.